

Talouden tasapainottamisuun- nitelma 2025–2027

Kunnanhallitus

20.1.2025

Kunnanvaltuusto

27.1.2025

Tasapainotamissuunnitelman tavoitteet

- Vuosikate on positiivinen
- Tasapainoinen talous suunnittelukauden päättyessä (ylijäämäinen 2027)
- Maksuvalmius säilyisi vähintään kohtuullisena
- Talouden tasapainottaminen toteutetaan hallitusti ja asteittain
- Tarkastellaan tulojen ja menojen kokonaisuutta sekä organisaatio- ja konsernirakennetta ja oman toiminnan suhdetta ostopalveluihin
- Henkilöstövähennykset toteutetaan eläköitymisiä ja määräaikaisuuksien päättymisiä hyödyntäen eli irtisanomisia vältetään.

Tasapainotamissuunnitelma on täydentyvä asiakirja ja sitä päivitetään tarvittaessa. Suunnitelman toteutumista seurataan osavuosikatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä.

Talousarvioehdotuksen 2025–2027 perusteella tasapainottamistarve on n. 1,0 miljoonaa euroa.

TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026-2027 / 16.12.2024					
	TA 24	TP 24	TAE 25	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	3 484 268	3 093 920	3 314 794	3 351 338	3 410 620
Myyntituotot	1 445 063	1 424 231	1 519 514	1 529 112	1 561 049
Maksutuotot	252 800	252 800	252 800	256 593	260 442
Tuet ja avustukset	368 750	313 000	420 950	427 264	433 673
Muut toimintatuotot	1 417 655	1 103 889	1 121 530	1 138 369	1 155 456
Toimintakulut	-16 515 949	-16 713 434	-17 194 148	-17 282 673	-17 554 856
Henkilöstökulut	-9 726 683	-9 664 440	-10 062 078	-10 198 907	-10 363 861
Palveluiden ostot	-4 201 562	-4 338 994	-4 451 869	-4 416 799	-4 483 765
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 555 394	-1 600 000	-1 557 105	-1 574 324	-1 598 195
Avustukset	-756 000	-777 125	-815 000	-781 550	-793 274
Muut toimintakulut	-276 310	-332 875	-308 096	-311 093	-315 761
Toimintakate	-13 031 681	-13 619 514	-13 879 354	-13 931 335	-14 144 236
Verotulot	11 384 000	11 421 137	12 014 000	12 500 260	12 982 663
Kunnan tulovero	9 535 000	9 380 000	10 164 000	10 623 260	11 080 663
Kiinteistövero	1 421 000	1 428 000	1 427 000	1 427 000	1 427 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	428 000	428 000	423 000	450 000	475 000
Valtionosuudet	3 742 732	3 680 001	3 409 079	3 000 000	3 000 000
Rahoitustuotot- ja kulut	-85 750	-185 750	-285 750	-389 227	-389 124
Vuosikate	2 009 301	1 295 874	1 257 975	1 179 698	1 449 303
Poistot ja arvonalentumiset	-1 916 943	-1 990 000	-1 918 135	-2 055 726	-2 449 518
Satunnaiset erät				-300 000	
Tilikauden yli-/alijäämä	92 358	-694 126	-660 160	-1 176 028	-1 000 215

Taloussuunnitelman laatimista ohjaa kuntalaki

- Kuntalaki 110 §: *Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä.*
 - Mitä tämä tarkoittaa meillä?

TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026-2027 / 16.12.2024						
	TA 24	TP 24	TAE 25	TS 2026	TS 2027	
Tilikauden yli-/alijäämä	92 358	-694 126	-660 160	-1 176 028	-1 000 215	
Kumulatiivinen vaikutus suunnittelukaudella					-3 530 529	
Tilikauden ylijäämä suunnittelukauden lopussa						
	TP 2023	TP 24	TAE 25	TS 2026	TS 2027	TP 2027
	11 663 000 €	10 968 874	10 308 714	9 132 686	8 132 471	8 132 471

- Taseen kertynyt ylijäämä pienenee, mutta talouden arviointimenettelykriteerit eivät vielä täyty

Talouden painelaskelma 2025–2032

Pornainen										
	TP 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Asukasluku	4 973	5 009	5 012	5 019	5 028	5 037	5 048	5 062	5 077	5 094
Veroprosentti	7,86	7,90	7,90	7,90	7,90	7,90	7,90	7,90	7,90	7,90
Toimintakate 1000 e	-13 582	-13 503	-14 543	-14 997	-15 533	-16 029	-16 522	-17 035	-17 569	-18 124
Toimintakatteen muutos 1000 e	14 876	79	-1 040	-454	-536	-496	-493	-513	-534	-555
...muutos %:ia	-52,3 %	-0,6 %	7,7 %	3,1 %	3,6 %	3,2 %	3,1 %	3,1 %	3,1 %	3,2 %
Tuloverotulo 1000 e	10 148	9 270	10 203	10 628	11 113	11 656	12 231	12 839	13 483	14 164
Kiinteistövero 1000 e	1 293	1 428	1 427	1 455	1 484	1 514	1 544	1 575	1 606	1 638
Osuus yhteisöveron tuotosta 1000 e	535	432	428	450	475	489	504	519	534	550
Verotulot yhteensä 1000 e	11 977	11 131	12 058	12 533	13 072	13 659	14 279	14 933	15 623	16 352
Valtionosuudet 1000 e	4 572	3 676	3 343	3 073	3 068	3 323	3 237	3 183	3 179	3 261
...muutos 1000 e	-1 948	-896	-333	-270	-5	255	-87	-53	-4	82
...muutos %:ia	-29,9 %	-19,6 %	-9,1 %	-8,1 %	-0,2 %	8,3 %	-2,6 %	-1,6 %	-0,1 %	2,6 %
Verorahoitus yhteensä 1000 e	16 549	14 807	15 401	15 606	16 140	16 982	17 515	18 116	18 803	19 614
...muutos 1000 e	-12 847	-1 742	593	205	534	842	533	601	687	811
...muutos %:ia	-43,7 %	-10,5 %	4,0 %	1,3 %	3,4 %	5,2 %	3,1 %	3,4 %	3,8 %	4,3 %
Käyttökate 1000 e	2 967	1 304	857	609	607	953	993	1 081	1 234	1 489
Rahoitustuotot ja -kulut 1000 e	-153	-92	-95	-206	-391	-489	-517	-545	-570	-591
Vuosikate 1000 e	2 814	1 212	762	403	216	464	476	536	664	899
Poistot 1000 e	1 839	1 920	1 911	1 889	2 360	2 697	2 613	2 536	2 465	2 399
Satunnaiset tulot ja menot 1000 e	-48	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yli-/alijäämä 1000 e	927	-708	-1 149	-1 487	-2 144	-2 232	-2 137	-2 000	-1 801	-1 500
Kumulatiivinen jäämä 1000 e	11 663	10 956	9 807	8 320	6 176	3 943	1 806	-194	-1 994	-3 494
Kumulatiivinen jäämä eur/as	2 345	2 187	1 957	1 657	1 228	783	358	-38	-393	-686
Nettoinvestoinnit 1000 e	1 787	1 906	1 610	8 440	7 034	1 537	1 540	1 545	1 549	1 554
Lainakanta 1000 eur	5 136	4 934	5 782	13 931	20 782	21 913	23 079	24 147	25 106	25 826
Lainakanta eur/as	1 033	985	1 154	2 775	4 133	4 350	4 571	4 771	4 945	5 070

Lähde FCG / Jussi Sallinen

Miltä tilanne näyttää, jos suunnitellut talouden tasapainottamistoimenpiteet onnistuvat täysimääräisesti?

TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026-2027 sis. kaikki tasapainottamissuunnitelman toimenpiteet

	TA 24	TP 24	TAE 25	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	3 484 268	3 093 920	3 332 394	3 351 337	3 410 620
Myyntituotot	1 445 063	1 424 231	1 519 514	1 529 112	1 561 049
Maksutuotot	252 800	252 800	252 800	256 593	260 442
Tuet ja avustukset	368 750	313 000	420 950	427 264	433 673
Muut toimintatuotot	1 417 655	1 103 889	1 139 130	1 138 368	1 155 456 A
Toimintakulut	-16 515 949	-16 713 434	-16 949 012	-16 801 173	-16 868 356
Henkilöstökulut	-9 726 683	-9 664 440	-9 817 078	-9 762 407	-9 742 361 B
Palveluiden ostot	-4 201 562	-4 338 994	-4 426 869	-4 371 799	-4 418 765 C
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 555 394	-1 600 000	-1 557 105	-1 574 324	-1 598 195
Avustukset	-756 000	-777 125	-815 000	-781 550	-793 274
Muut toimintakulut	-276 310	-332 875	-332 960	-311 093	-315 761
Toimintakate	-13 031 681	-13 619 514	-13 616 618	-13 449 836	-13 457 736
Verotulot	11 384 000	11 421 136	12 014 000	12 755 260	13 492 663
Kunnan tulovero	9 535 000	9 569 550	10 164 000	10 868 260	11 570 663 D
Kiinteistövero	1 421 000	1 417 929	1 427 000	1 437 000	1 447 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	428 000	433 657	423 000	450 000	475 000
Valtionosuudet	3 742 732	3 680 001	3 409 079	3 000 000	3 000 000
Rahoitustuotot- ja kulut	-85 750	-185 750	-285 750	-389 227	-389 124
Vuosikate	2 009 301	1 295 873	1 520 711	1 916 197	2 645 803
Poistot ja arvonalentumiset	-1 916 943	-1 990 000	-1 918 135	-2 055 726	-2 449 518
Satunnaiset erät				-300 000	
Tilikauden yli-/alijäämä	92 358	-694 127	-397 424	-439 529	196 285

	2025	2026	2027
A As Oy osakkeiden myynti	50 000	50 000	50 000
Vuokrien indeksikorotukset	17 600	17 600	
B Organisaation tarkastelu	50 000	50 000	50 000
Tuntikehkeyksen leikkaus	140 000	65 000	65 000
Ohjaajien vähentäminen		25 000	25 000
Varhaiskasvatuksen henk.kulut	30 000		
Tukipalveluhenkilöstön vähentäminen	15 000	21 500	21 500
Vapaaehtoiset säästöt	10 000	10 000	10 000
C Varhaiskasvatuksen palvelujen ostot	20 000		
As.tunt.palv. Leikkaus -10% (tekn)	5 000		
D Veronkorotukset		245 000	245 000
0,2 + 0,2 (tarvittaessa)			

Kumulatiivinen vaikutus 2024-2027							-1 334 795
Tilikauden ylijäämä suunnittelukauden lopussa							
	TP 2023	TP 24	TAE 25	TS 2026	TS 2027	TP 2027	
	11 663 000 €	10 968 873	10 571 449	10 131 920	10 328 205	10 328 205	

Talousarvioehdotuksessa 2025–2027 on tehty jo sopeuttamista

- Henkilöstösuunnittelijan palkkavaraus poistettu
- Hyvinvointikoordinaattorin palkkavarausta ei sisälly lukuihin
- Kirjastotoimen ja vapaa-aikatoimen säästötavoite 5.000 euroa per tulosalue viety ehdotukseen
- Metsän myyntitulot asetettu tasolle, joka sisältyy tasapainottamissuunnitelman valmisteluaineistoon
- Kuntakehityksen palveluiden ostoja vähennetty 12.200 €

Meillä on edelleen useita talouteen vaikuttavia riskejä!

- Millaiset sopimuskorotukset palkkoihin tulevat 2025–2027?
 - Nykyiset virka- ja työehtosopimukset päättyvät keväällä 2025, pääsopijajärjestöjen neuvottelukierrokset vasta alkamassa
- Miten TE25 uudistus onnistuu?
 - Riittävätkö valtionosuuksien lisäykset kattamaan kulut pitkällä aikavälillä?
- Miten kertaluonteiset omaisuuden myyntitavoitteet onnistuvat?
- Miten valtionosuudet kehittyvät?
 - Valtionosuusuudistus 2027?
 - Ikärakenteen muutos (valtionosuudet painottuvat alle 16-vuotiaisiin)?
- **Miten onnistumme kuntastrategian mukaisissa kasvutavoitteissamme?**
 - Asukasmäärän kasvu
 - Onnistuuko veropohjan vahvistaminen?
 - Yritysten ja työpaikkojen määrän lisääminen
 - Onnistuuko veropohjan vahvistaminen?
- Miten tulevat poikkeuksellisen suuret investoinnit toteutuvat?
 - Vaikutukset poistoihin, rahoituskuluihin, käyttötalousmenoihin, velkamäärään

TOIMENPITEET

Yleistä

Veronkorotuksia toteutetaan maltillisesti ja harkiten

Keino	2025	2026	2027
Kunnallisveroprosentin korotus 0,2 % + 0,2 % (tarvittaessa)	Ei korotuksia	245.000	245.000

- Kunnallisverotus on yhdenvertaista maksajien kannalta ja silloin kaikki osallistuvat tasapuolisesti kunnan palveluiden rahoittamiseen
 - 0,5 % veroprosenttiyksikön korotus tarkoittaisi 33.500 euron verotettavilla tuloilla n. 168 € vuotuista korotusta
 - 0,5 % veroprosenttiyksikön korotus tarkoittaisi yli 50.000 euron verotettavilla tuloilla n. 300 € vuotuista korotusta
 - Talouden tasapainottamissuunnitelmaan sisältyvä kunnallisveron korotus olisi enintään 0,4 %-yks.
 - Kiinteistövero-% ei tehdä muutoksia, kiinteistöveropohjan arvioidaan vahvistuvan indeksitarkistuksista 10.000 €/vuosi
- Vuodelle 2027 suunniteltu korotus tehtäisiin vain, jos tilanne sitä edellyttää
 - Valtuusto päättää vuosittain veroprosentin suuruudesta eli tasapainottamissuunnitelma ei poista tätä seikkaa

Omaisuuksia myydään lisätulojen saamiseksi

Keino	2025	2026	2027
Asunto-osakkeiden myynti	50.000	50.000	50.000

- Kunnalla on omistuksessa 13 kpl asunto-osakkeita viidessä eri asunto-osakeyhtiössä
 - Yksikään yhtiöistä ei ole kunnan konserniyhteisön asemassa
 - Kunnanhallitus päättää tarkemmin, mitkä kohteet ovat sellaisia, joista pyritään taloussuunnittelukaudella luopumaan
- Suunnittelukaudella on yhtiötettävä sote-kiinteistöt
 - Tässä yhteydessä myös kunnan suoraan omistamat asunnot luovutetaan perustettavalle yhtiölle
 - Kunnan tavoitteena on, että perustettava yhtiö tuottaisi kunnalle vastaavan verran tuottoa, kun mitä nettotulot vuokraustoiminnasta ovat yhtiöittämisvaiheella
 - Perustettava yhtiö on kunnan konserniyhtiö ja perustamisvaiheessa on huomioitava myös yhtiön toimintaedellytysten turvaaminen sekä verotuksen lähtökohdat
- Asuin- ja yritystonttien myyntivoittotavoite on 300.000 euroa (sisältyy talousarvioon)

Organisaatiota tarkastellaan

Keino	2025	2026	2027
Organisaatiomuutokset	50.000	50.000	50.000

- Organisaatiouudistuksen 1.10.2022 arviointi toteutetaan
- Tavoitteeksi asetetaan, että organisaatiota tarkastelemalla saavutettaisiin vuoden 2027 loppuun mennessä 150.000 euron säästöt
 - Kunnanhallitus hyväksyy tarkemman suunnitelman tavoitteeseen pääsemiseksi kevään 2025 aikana
 - Kunnan keskimääräisellä ansiotasolla laskettuna 150.000 euron säästötavoite merkitsee n. 3-4 htv vähentämistä

TOIMENPITEET

Toimialoitain

Hallinto- ja talouspalvelut

Keino	2025	2026	2027
Henkilöstösuunnittelijaa ei palkata	(50.000)		
Vapaaehtoiset henkilöstösäästöt	10.000	10.000	10.000

- Henkilöstösuunnittelijan palkkavaraus on poistettu talousarviosta 2025
- Vapaaehtoiset henkilöstösäästöt kohdistuvat käytännössä eri toimialoille
 - Hallinto- ja talouspalvelut vastaa tämän tavoitteen organisoimisesta
 - Vapaaehtoiset henkilöstösäästöt voivat olla mm.
 - Palkattomat vapaat
 - Lomarahojen vaihtaminen vapaiksi
 - Vuosilomien tehokas pitäminen (lomapalkkavelan vähentäminen)
 - Periaatteet sovittava yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa

Sivistystoimi

Keino	2025	2026	2027
Hyvinvointikoordinaattoria ei palkata			
Esi- ja perusopetuksen tuntikehystä leikataan	140.000	65.000	65.000
Ohjaajien kokonaismäärää vähennetään		25.000	25.000
Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärää vähennetään	30.000		
Varhaiskasvatuksen palveluiden ostoja vähennetään	20.000		

- Sivistystoimen menot käsittävät 68 % kunnan talousarviosta ja kunnan henkilöstöstä 82 % työskentelee sivistystoimialalla
- Lapsimäärä on laskeva ja väestöennusteet ennakoivat tämän suunnan jatkuvan
- Tuntikehykseen tehtävien muutosten johdosta opetusryhmien keskimääräinen koko kasvaa maltillisesti, mutta opetuksen laatuun ei aiheudu merkittäviä heikennyksiä. Suunnitellut tuntikehyksen pienennykset eivät edellytä muutoksia palveluverkkoon eli koulujen määrään.
- Hyvinvointikoordinaattorin palkkaamatta jättäminen ei ole varsinainen säästötoimenpide vaan päätös olla lisäämättä henkilöstömenoja

Tekninen toimi

Keino	2025	2026	2027
Vuokrien korotukset (tulolisäys)	17.600	17.600	
Asiantuntijapalveluiden ostoista leikkaaminen - 10 %	5.000		
Tukipalveluhenkilöstön määrän arviointi	15.000	21.500	21.500

- Vuokrasopimukseen tehdään indeksikorotukset (arvio +2 %)
- Tukipalveluhenkilöstön osalta varaudutaan oppilasmäärien laskuun, kunnan kiinteistökannan vähentymiseen sekä sote- ja vuokra-asuntokiinteistöjen yhtiöittämiseen
- Resursseja on tarkasteltava uudelleen, kun monitoimihallihanke valmistuu, yhtenäiskoulun uudistus valmistuu sekä Palmian ostopalvelusopimus päättyy
- Resurssien vähentäminen on tehtävä hallitusti, eikä se saa vaikuttaa kiinteistöjen kunnossapitoa heikentävästi
- Vesilaitoksen maksujen osalta noudatettava vesihuoltolakia
 - *Vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle*
 - Vesilaitoksen maksutuottoja on tarkasteltava viimeistään silloin, kun edellä mainittu ehto ei täyty

Kuntakehitys

- Talousarviossa 2025 on tehty palveluiden ostoihin 10 % leikkaus
- Joukkoliikennepalveluihin ei tehtäisi leikkauksia
 - Joukkoliikennevuoroja on arvioitava kuitenkin jatkuvasti ottaen huomioon niiden käyttäjämäärät.
- Kunnan sisäinen palvelulinja jatkuu toistaiseksi
 - Vuorojen määrää on tarkasteltava ennen optiokauden alkamista ja vähällä käytöllä olevat vuorot lakkautetaan
 - Lauantaivuoroista luovutaan, koska niillä on hyvin vähän käyttäjiä
 - Toinen säästökeino voisi olla päivittäisten vuorojen vähentäminen nykyisestä 4/arkipäivä
 - Palvelubussin käyttäjissä on tapahduttava selkeää kasvua, jotta sitä jatkettaisiin optiokauden jälkeen
 - Lokakuussa 2024 palvelubussilla oli 192 matkustuskertaa (kasvua aiempaan 10-20%)